
Evoluții macroeconomice în România la sfârșitul anului 2014

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE

Academia de Studii Economice, București

Universitatea "Artifex" din București

Conf. univ. dr. Alexandru MANOLE

Lector univ. dr. Mădălina Gabriela ANGHEL

Universitatea "Artifex" din București

Drd. Cristina SACALĂ

Academia de Studii Economice, București

Abstract

Acest articol evidențiază principalele evoluții înregistrate la nivel macroeconomic în România în cursul anului 2014. Toate datele sunt extrase din baze de date statistice oficiale. Elementele cheie tratate în acest articol sunt evoluția PIB, investițiile străine directe, comerțul, serviciile și resursele umane. Indicatorii care descriu aceste dimensiuni ale economiei naționale reprezintă un instrument puternic pentru analize, sinteze, concluzii utile și adoptarea deciziilor, nu numai pentru guvern sau alte agenții publice, dar și pentru reprezentanți ai sectorului privat.

Cuvinte-cheie: *evoluții macroeconomice, creștere economică, Produs Intern Brut, prețuri de consum, investiții directe*

În anul 2014, România încearcă să facă față efectelor degajate de criza economico-financiară, care fie ca val în dezvoltare sau un nou val, se va prelungi cu efecte în anii următori.

Prezența României în Uniunea Europeană evidențiază faptul că se resimte nevoia unui program de măsuri care să asigure un cadru unitar și care să faciliteze transpunerea în practică a măsurilor post-aderare, mai ales absorbția fondurilor comunitare puse la dispoziția României.

Rezultatele din 2010-2014 trebuie analizate prin prisma faptului că declanșarea crizei financiare și economice, în primăvara anului 2007 în SUA, în anul 2008 în Europa, cuprinzând în partea finală a anului 2008 și România, a determinat o serie de efecte negative globale și individuale, cu grad de intensitate diferit de la țară la țară, cât și abordări de surmontare a crizei, deopotrivă cu caracter global, cât și în plan național. Declanșându-se mai târziu la noi, în 2009-2012, criza a produs efecte economico-financiare negative inimaginabile.

Evoluția Produsului Intern Brut

În anul 2013, pe baza datelor semidefinite, rezultă, în termeni reali, o creștere anuală de 3,4% a PIB față de anul 2012. În cifre absolute, valoarea PIB în 2013 a fost de 637.583,1 milioane lei, prețuri curente.

În primul semestru al anului 2014, evoluția PIB a stagnat, luând în considerare datele curente nerevizuite, existând totuși o creștere sensibilă în urma deflatației. Indicatorii macroeconomici de rezultate au înregistrat o evoluție negativă în perioada ianuarie 2009 - ianuarie 2012 ca urmare a efectelor crizei economico-financiare, ineficienței activității guvernamentale și lipsei unui program coerent anti-criză, bazat pe măsuri pro-active.

PIB/locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare a fost în 2013 de 10.759 unități paritate de cumpărare standard (unitatea monetară de referință la nivelul Uniunii Europene, ca valută convențională ce exclude influențele diferitelor prețuri naționale).

Comparând nivelul de creștere a PIB al României în 2012 cu unele țări din Uniunea Europeană, vom vedea că acesta a fost aproape cel mai scăzut. Analiza va căpăta un contur mult mai semnificativ dacă vom urmări și modul în care a evoluat PIB în primele două trimestre din 2014.

Evoluția PIB în perioada 2001- 2014
(perioada corespunzătoare din anul precedent = 100)

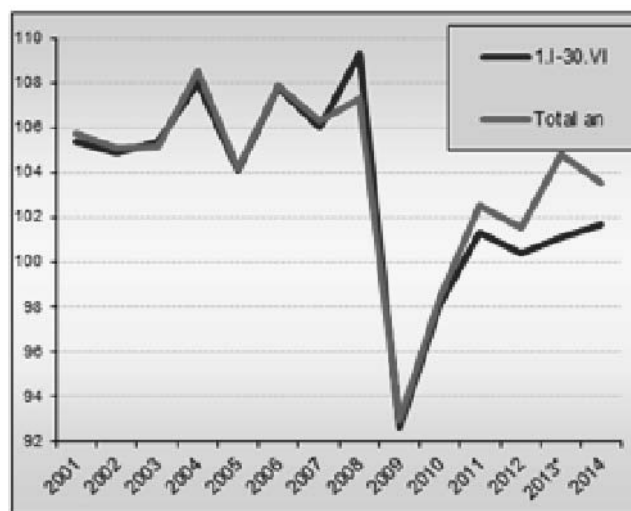

Fig. 1.

* date provizorii, estimate pentru 2014

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Comunicat de presă nr. 243/08.10.2014

În anul 2013, ca și în primele șase luni ale anului 2014, PIB s-a realizat pe seama activității desfășurate în principalele ramuri ale economiei naționale. Contribuția a fost diferită din punctul de vedere al valorii adăugate brute ce s-a realizat la nivelul fiecărei ramuri.

Impozitele nete pe produs și-au adus în semestrul 1 2014 o contribuție pozitivă, reprezentând 13,2% din PIB, activitatea serviciilor a contribuit cu 3,1% la PIB, construcțiile au stagnat. Industria a avut o creștere de 0,7%.

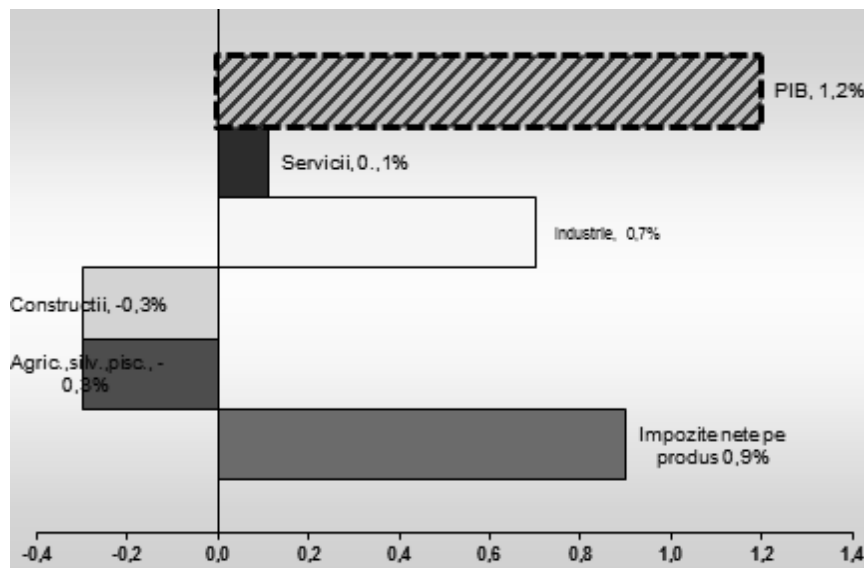
În 2014, agricultura, silvicultura și piscicultura au avut o contribuție redusă iar în primele șase luni ale anului 2014 au reprezentat 3% din PIB.

Astfel, în trimestrul 1 2014 PIB a crescut cu 3,9%, serie brută (3,7% serie ajustată), iar în trimestrul doi a crescut cu 1,2 serie brută (1,5 serie ajustată) față de trimestrul corespunzător din anul precedent.

Perioada 2013 – iunie 2014 a fost una în care o serie de sectoare de activitate au continuat să se privatizeze, cele deja privatizate au continuat să-și sporească patrimoniul (capitalurile), prin atragerea de noi investiții autohtone și străine, aspect demn de luat în considerare din punct de vedere al efectelor asupra structurii economiei naționale.

Contribuții la modificarea PIB, pe categorii de resurse 2014 / 2013 (primul semestru)

Fig. 2

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, comunicatul de presă nr. 243/08.10.2014

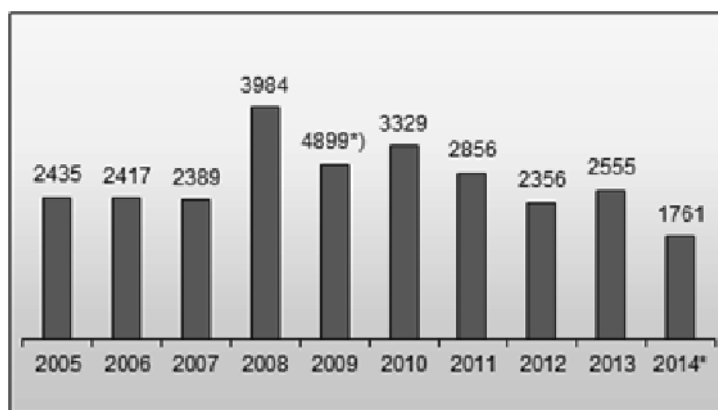
Evoluția investițiilor străine directe

Conform datelor furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, rezultă că în 2010 valoarea totală a investiției străine directe în România a fost de 3.914 milioane euro, în 2011 a fost de 3.329.432,4 mii euro, în 2012 de 2.856.416 mii euro, în 2013 a fost de 2.355.803 mii euro, și de 1.761.585 mii euro în primele șapte luni ale anului 2014.

ISD au crescut, în primele 11 luni, cu 11%, la 2.122 milioane euro, după ce în noiembrie au fost atrase 531 milioane euro, cel mai mare nivel atras în 2014.

Investițiile străine directe în societăți comerciale (milioane Euro)

Fig. 3

Sursa de date: Institutul Național de Statistică

Un element important în aprecierea evoluției economice a unei țări într-o perioadă de timp este cel privind modul în care au evoluat prețurile de consum, pe total, precum și pe grupe de mărfuri și servicii, dar și prin comparația duală cu ținta planificată, prognozată și rezultatele anului precedent.

În contextul în care au existat preocupări pentru ajustarea sistemului de colectare a veniturilor, bazat pe cota unică de impozitare, precum și de aducere a Codului Fiscal la termeni corelativi cu situația concretă din țară, în 2010-2013 s-au produs o serie de evenimente ce merită a fi subliniate.

În primul rând, discuțiile dintre Guvernul României și FMI s-au concretizat și s-a transferat creditul acordat. Practic acestea, peste 20 miliarde euro s-au transferat integral în 2011. Au existat câteva elemente cu care FMI, intransigent și doritor să vadă o economie de piață în acțiune, nu a fost de acord.

Au fost multe preocupări pentru a determina FMI să accepte un deficit

mai mare din PIB, sau de a accepta încă situația de a se face unele subvenționări la nivelul economiei naționale. Al doilea fenomen esențial în 2010-2013 a fost evoluția divergentă între indicele prețului de consum pe total și pe structură, comparativ cu evoluția și aprecierea monedei naționale, în raport cu cele două valute ce constituie coșul valutar, euro și USD.

Dinamica sectoarelor industrial și comercial

Indicii producției industriale în 2010-2014 reflectă o ușoară creștere față de perioadele similare din anul precedent, fiind influențați de restructurarea sectorului extractiv, precum și de scăderea producției în lohn care a determinat înregistrarea unui ritm mai lent în industria prelucrătoare.

Productivitatea muncii pe un salariat în industrie a urmat un curs ascendent lent în perioada 2010-2014. Evoluția producției industriale reprezintă sectorul ce a marcat pozitiv procesul de evoluție din perioada 2009-2014.

În anul 2014, producția industrială a crescut față de anul 2013 cu 6,1% (serie brută), datorită creșterii industriei prelucrătoare (+7,5%) și industriei extractive (+1,0%). Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat a scăzut cu 4,7%.

În 2012, 2013 și 2014, industria a urmat un curs de ușoară creștere. Totuși, acestor creșteri pe grupe, le-au fost contrapuse diminuări la grupa bunurilor de uz curent și bunurilor de folosință îndelungată.

Indicii producției industriale, în 2010-2014 comparativ cu 2009 și 2008, prezintă pe total și pe ramurile industriei extractive și industriei prelucrătoare, descreșteri în ceea ce o privește pe prima ramură în toate trimestrele.

Analizând rezultatele obținute de România în perioada 2010-2014 constatăm că pe total investițiile au înregistrat o scădere față de anul precedent, dintre care investițiile pentru utilaje și mijloace de transport s-au redus cel mai mult.

Pe destinații, investițiile din industrie în anul 2012 și chiar în 2013 au însemnat înlocuirea de utilaje vechi, creșterea capacității de producție, modernizarea de tehnologii, protecția mediului, protecția muncii și investiții în alte domenii.

Prin importurile de bunuri de capital s-a realizat completarea bunurilor de capital și s-a asigurat sporirea, prin capitalizare, a activelor societăților comerciale. La toate cele trei elemente ale investițiilor (lucrări de construcții noi, utilaje și mijloace de transport și alte cheltuieli) trendurile sunt similare celui înregistrat pe total, cu observația că lucrările de construcții l-au devansat totuși, în toate perioadele, pe cel aferent utilajelor și mijloacelor de transport.

În perioada 2009-2014, comparativ cu anul anterior (2008), s-a înregistrat o scădere a indicilor serviciilor de piață prestate populației precum și a indicilor comerțului cu amănuntul. Această scădere este determinată de cererea internă (element al utilizării PIB), care a înregistrat o scădere accentuată, determinată de

scăderea veniturilor. De asemenea, serviciile au atins o pondere ridicată în PIB, din care numai comerțul cu amănuntul a înregistrat un trend lent.

După creșterile înregistrate în fiecare lună în cursul anului 2008 față de luna corespunzătoare din 2007 în ceea ce privește schimburile internaționale din 2009 și până în 2012, se înregistrează un recul pronunțat ca diferență procentuală și trecerea de la creșterea pozitivă la cea negativă, atât la import cât și la export. După 2013 se remarcă o înviorare a importurilor.

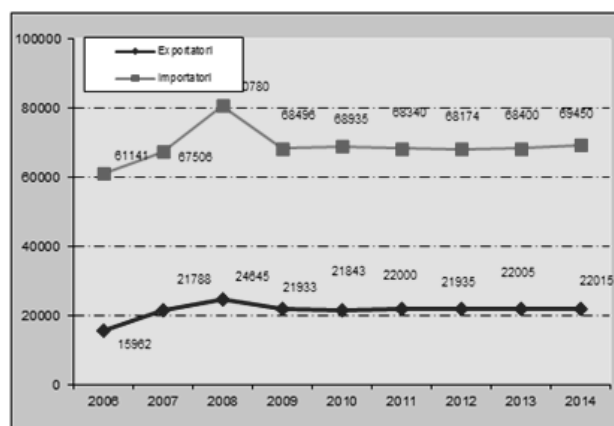
Importurile definitive au depășit exporturile definitive, cu aproape 25% iar exporturile pentru prelucrare activă, deci prelucrare în exterior, folosind forță de muncă străină, au fost mai mult decât duble comparativ cu prelucrările active, adică importurile realizate pentru a fi continuată prelucrarea în țară în vederea exportului ulterior.

Referitor la exporturile și importurile realizate de statele UE în perioada 2007-2013, se constată cel puțin trei caracteristici comune.

Prima caracteristică este aceea că evoluția în 2013 față de 2012 a exporturilor și a importurilor, cu mici excepții, Irlanda, Malta, Finlanda și Regatul Unit, la export, respectiv, Estonia, Irlanda, Letonia și Malta, la import, a marcat trenduri pozitive, desigur, diferențiată de la țară la țară.

Evoluția numărului de exportatori și importatori în perioada 2006-2014

Fig. 4

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2014

După creșterile înregistrate în fiecare lună în cursul anului 2008 față de luna corespunzătoare din 2007 în ceea ce privește schimburile internaționale din 2009 și până în 2012, se înregistrează un recul pronunțat ca diferență procentuală și trecerea de la creșterea pozitivă la cea negativă, atât la import cât și la export.

După 2013 se remarcă o înviorare a importurilor.

Importurile definitive au depășit exporturile definitive, cu aproape 25% iar exporturile pentru prelucrare activă, deci prelucrare în exterior, folosind forță de muncă străină, au fost mai mult decât duble comparativ cu prelucrările active, adică importurile realizate pentru a fi continuată prelucrarea în țară în vederea exportului ulterior.

Referitor la exporturile și importurile realizate de statele UE în perioada 2007-2013, se constată cel puțin trei caracteristici comune.

Prima caracteristică este aceea că evoluția în 2013 față de 2012 a exporturilor și a importurilor, cu mici excepții, Irlanda, Malta, Finlanda și Regatul Unit, la export, respectiv, Estonia, Irlanda, Letonia și Malta, la import, a marcat trenduri pozitive, desigur, diferențiată de la țară la țară.

Tendințe semnificative pe piața forței de muncă

În 2014, România, cu o rată de ocupare de 61,8% - se situa printre țările cu valori sub media UE28 (pentru care valoarea indicatorului a fost de 64,5%). Valorile cele mai mari ale ratei de ocupare, în 2011 s-au înregistrat în: Olanda (76,3%), Danemarca (74,1%), Suedia (72,9%), Austria (71,4%) și Germania (71,0%). În majoritatea Statele Membre UE28, rata de ocupare în 2014 a fost în creștere cu excepția a 4 State Membre în cazul cărora s-au înregistrat scăderi ușoare (între 0,1 și 0,4 puncte procentuale): Portugalia, Lituania, Luxembourg și Belgia.

Creșterea ocupării în 2014 față de perioadele precedente s-a produs pe fondul deplasării spre agricultură, fenomen vizibil din:

- reducerea ponderii salariaților;
- creșterea ponderii non-salariaților din agricultură.

În 2014, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a fost de 60,5%; în creștere cu +0,2 p.p. față de sfârșitul anului 2013.

Privit prin prisma distribuției pe regiuni de dezvoltare, cea mai mică rată de ocupare s-a înregistrat în regiunea Centru (53,2%) iar cea mai mare în regiunea Nord Est (65,3%). Rate de ocupare mai mari decât media pe țară (60,1%) s-au înregistrat numai în două regiuni unde sectorul agricol este semnificativ - Nord Est (65,3%) și Sud Muntenia (63,2%), precum și în București Ilfov (62,8%) unde forța de muncă este absorbită de sectorul serviciilor.

Câștigul salarial, atât în termeni nominali cât și reali, a crescut în anul 2011, față de perioadele anterioare. În iulie 2014, salariul mediu brut lunar a fost de 2.378 lei.

Pe activități ale economiei naționale, valorile maxime ale câștigului salarial mediu net le dețin activitățile de intermediari financiare (cu procente cuprinse între 115 – 146% peste media pe economie).

La polul opus, cu cele mai scăzute câștiguri salariale medii nete se situează activitățile de hoteluri și restaurante (cu procente cuprinse între 41 – 43% sub media pe economie). De menționat faptul că, ambele secțiuni dețin ponderi apropiate ca număr de salariați la nivelul economiei naționale (cca. 2-3% fiecare).

În 2014, comparativ cu anul precedent, câștigul salarial mediu net a avut o tendință de ușoară creștere în majoritatea activităților economice (cu excepția celor aparținând sectorului bugetar, a hotelurilor și restaurantelor, a tranzacțiilor imobiliare și a celor de spectacole, culturale și recreative).

În 2014, câștigul salarial mediu net realizat în diferite activități ale economiei naționale a înregistrat, atât creșteri, cât și scăderi în aproape egală măsură. Astfel, în sectorul economic, s-au înregistrat ușoare creșteri, cea mai mare fiind în activitatea de producție și furnizare de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (+1,8%).

Acknowledgement

Această lucrare a fost cofinanțată din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, proiect numărul POSDRU/159/1.5/S/134197 „Performanță și excelență în cercetarea doctorală și postdoctorală în domeniul științelor economice din România”

Bibliografie:

1. Anghelache C. (2014) – *România 2014 – Starea economică pe calea redresării*, Editura Economică, București
2. Anghelache C., Manole A., (2014) – *Some aspects regarding the economic situation of Romania by the middle of 2014*, Romanian Statistical Review – Supplement
3. Anghelache C., Manole A., Anghel M.G. (2014) – *Analysis on the Gross Domestic Product Evolution*, Revista Română de Statistică – Supliment
4. Anghelache C., Manole A., Anghel M.G. (2014) – *The business environment and the foreign investment*, Revista Română de Statistică – Supliment
5. Anghelache C., Anghelache G.V., Manole A., Anghel M.G., Dragomir B., Ursache A. (2014) – *The population and the Labor Force Market*, Revista Română de Statistică – Supliment
6. Anghelache C., Anghel M.G., Sacală C. (2014) – *The Gross Domestic Product Evolution*, Romanian Statistical Review – Supplement
7. Anghelache C., Anghelache G.V., Anghel M.G., Bardașu G., Sacală C. (2014) – *The International Trade Evolution*, Revista Română de Statistică – Supliment
8. Anghelache C., Manole A. (2012) – *Correlation between GDP Direct Investments – An Econometric Approach*, Metalurgia International
9. Anghelache C., Anghelache G.V., Nan S., Anghel M.G. (2012) – *Evoluția produsului intern brut și a investițiilor străine directe în ultimul deceniu*, Revista Română de Statistică – Supliment
10. Anghelache C., Fetcu A.E., Anghel M.G. (2012) – *Production and Trade of Goods*, Revista Română de Statistică – Supliment Trim II